

Nem lépett üres kézzel az Örök Bíró elé

Egy falusi pap naplójából

2008. július 6. – vasárnap

*„Életünk elmúlik,
ahogy a felhő szertefoszlik,
eloszlik, mint a köd,
melyet a nap sugara elűz,
és a melege földre sújt.” (Bölcs 2,4b)*

Ezzel a szentírási idézettel kezdem jegyzetemet. Már késő éjszaka van, amikor a bennem kavargó gondolatokat kiírom magamból. Az este, és a körülöttem tapasztalható sötétség, amit csak az asztali lámpa irányított fénye old fel, valamelyest még lehangoltabbá teszi a különben sem derülátó szöveget az emberről, amit a Bölcsesség könyvéből idéztem.

Éppen egy hete annak, hogy találkoztam dr. Vajda Gáborral, az irodalomtudomány doktorával, és többek között arról is egyeztetünk időpontot, mikor a legalkalmasabb meglátogatni őt a szabadkai Városi Könyvtárban. Néhány nap múlva kapom a hírt: a délvidéki és az összmagyar irodalmunk egyik nagy egyénisége elhunyt. Számítógépén dolgozva érte a halál Vajda Gábort.

Vele először a Magyarkanizsai Írótáborban találkoztam. Van annak már legalább tizenhat éve. Azóta útjaink gyakran „összefutottak”: a háromnapos Értelmiségi Kerekasztal hajnalig tartó vitáiban; a Magyar Könyvkiadás Vajdasági Kuratóriumában; könyv- és folyóirat-bemutatókon; ott bábáskodtunk az Aracs közéleti folyóiratunk születésekor.

Többek között neki köszönhetem azt is, hogy a délvidéki magyar irodalmat a történelmi változások és változatlanóságok szemszögéből értékeljem.

Kemény vitapartner volt, nagy vehemenciával érvelt álláspontja mellett, és kíméletlenül ostromozta közéletünk és irodalmunk egyes képviselőinek gerinctelenségeit. Nem gyűlöletből tette ezt. Megmaradásunk és itt maradásunk érdekében küzdött azért, hogy intellektuális szennyeéseinket tisztába tegyük.

Feltételezem, hogy tudásával, rátermettségével az anyaországban többre vihette volna. Mégis itt maradt, mert ide érzett küldetéstudatot. Itt maradt akkor is, amikor a megaláztatások sorozata érte.

Ebben a határsorompókkal körülzárt térségünkben az értelmiség válaszút előtt áll: itt maradni, sorsközösséget vállalva saját népével, vagy kitörni ebből a közegekből, és kívülről támogatni ezt a közösséget, vagy éppenséggel hátat fordítani neki. Vajda Gábor az előbbit választotta, annak minden terhével és nyomorával.

Emlékszem, egyik vasárnap délután az anyaországba utaztunk könyvbemutatóra. A határ túloldalán az útleveleket tüzetesen átvizsgáló közeg felfedezte Vajda Gábor útleveleiben a hiányosságát.

– Uram, a vízuma tegnap lejárt. Nem léphet az ország területére!

Hiába érveltünk, hogy csak pár kilométerre utazunk az országhatártól, meg hogy még ma visszajövünk, meg, hogy neki előadást kell tartani a könyvbemutatón...

Végül Vajda Gábor kiszállt gépkocsinkból, csak ennyit mondott:

– Ti csak menjetek. A könyvbemutatót meg kell tartani. Én maradok, majd autóstoppal visszautazok Szabadkára.

Irodalmárunkat tegnap református gyászszeretéssel helyezték az anyaföldbe Bácsfeketehegyen. Nézttem, amint a koporsó eltűnik a szemem előtt, elnyelte a sírgödör.

Most ő ment el, mi maradtunk.

Nem tettek földi maradványai mellé sem aranyat, sem ezüstöt, sem drágakövet, mint a nagyoknál szokás. Szellemi kincsét, ezt a gazdag hagyatékot, ránk bízta. Nekünk kell rá vigyázni, hogy a moly meg ne rágja, a tolvaj ne férjen hozzá (v. ö. Lk 12, 33).

Azt is hittel vallom, hogy Vajda Gábor nem lépett üres kézzel az Örök Bíró elé.